
Schriftelijke Statenvragen van de Statenfractie van Forum voor Democratie over Klimaatbeleid provincie Flevoland, ingediend op 26 september 2024, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 5 november 2024 (3318081).

Vragen:

1. *Welke specifieke maatregelen worden genomen om de CO2-uitstoot te verminderen, en wat zijn de kosten per maatregel?*

Antwoord:

De door Forum voor Democratie gestelde vragen 1 t/m 3 gaan ervanuit dat er door de provincie Flevoland een klimaatbeleid is vastgesteld en dat er een budget is geormerkt voor 'klimaatmaatregelen'. Dat is niet juist. Provinciale Staten hebben tot op heden geen integraal provinciaal klimaatbeleid vastgesteld. Op de programmabegroting is ook geen budget voor het nemen van 'klimaatmaatregelen' opgenomen.

Volledigheidshalve merken wij op dat op de provinciale begroting wel middelen zijn gereserveerd voor de energietransitie, het [programma Mobiliteit en Ruimte](#) en het Economisch Programma. Deze middelen worden onder meer ingezet voor de [Regionale Energie Strategie](#), de elektriciteitsinfrastructuur, onderzoek naar alternatieve energiebronnen, verbetering van het openbaar vervoer, de fietsinfrastructuur, biobased bouwen en de verduurzaming van de mobiliteit en het MKB. Deze middelen worden ingezet als procesgeld, het verrichten van onderzoek, het verlagen van de CO2-uitstoot vanuit de provinciale organisatie en emissieloos openbaar vervoer. Deze middelen hebben een indirect effect op de reductie van de uitstoot van CO2. Dit effect is rekenkundig niet objectief vast te stellen. Bij de beantwoording van deze vragen hebben wij deze middelen daarom buiten beschouwing gelaten.

2. *Wat is de totale CO2-reductie die behaald wordt door het provinciale klimaatbeleid (in tonnen CO2 per jaar)?*
3. *Hoeveel ton CO2-uitstoot wordt er per Flevolandse inwoner per jaar bespaard dankzij het klimaatbeleid?*

Antwoord op vraag 2 en 3:

De reductiedoelstellingen ten aanzien van de uitstoot van broeikasgassen zijn vastgelegd in Europese regelgeving ([Fit for 55](#)) en de [Klimaatwet](#). Het Rijk en Europese Unie zijn dan ook leidend bij - en verantwoordelijk voor - het realiseren van deze doelstellingen. De gezamenlijke provincies hebben door ondertekening van het [Klimaatakkoord](#) (2019) aangegeven in te stemmen met deze doelstellingen en te willen bijdragen aan de realisatie van deze doelstellingen voor zover passend binnen het provinciale beleid. Vanuit dit vertrekpunt dragen wij bij aan de Europese en rijksdoelen.

Bij mededeling van 15 oktober 2024 (#3295484) hebben wij uw Staten geïnformeerd over de voortgang van het proces ter voorbereiding van het Klimaatplan. In die mededeling hebben wij onder meer aangegeven dat de uitstoot van broeikasgassen in Flevoland met circa 20% is gedaald ten opzichte van 2010. Ook is aangegeven dat de CO2-uitstoot per Flevolander tussen 2010 en 2022 met 30% is gedaald. In de [Voortgangsrapportage Duurzame Energie](#), die jaarlijks in december door ons wordt gepubliceerd, is de afname van de uitstoot van broeikasgassen meer diepgaand cijfermatig toegelicht. In de komende Voortgangsrapportage (december 2024) zullen de meest actuele cijfers over de Flevolandse uitstoot van broeikasgassen worden gepubliceerd. In die Voortgangsrapportage zal ook de afname van de CO2 uitstoot per Flevolandse inwoner vermeld staan.

4. *Welke financiële bijdragen ontvangt de provincie van het Rijk of Europese Unie voor klimaatbeleid, en hoe drukken deze subsidies de kosten per inwoner?*

Antwoord:

Uw Staten hebben een bedrag van € 100.000,- beschikbaar gesteld voor de dekking van de proceskosten voor de realisatie van het provinciale klimaatplan. Met instemming van uw Staten is hiertoe op de programmabegroting van respectievelijk 2024 en 2025 een bedrag van € 50.000,- opgenomen.

De provincie ontvangt van het Rijk twee specifieke uitkeringen die het klimaatbeleid van de Rijksoverheid ondersteunen:

- a) Tijdelijke regeling van de Minister voor Klimaat en Energie van 22 februari 2023, nr. WJZ/ 26115629, met regels over verlening van meerjarige specifieke uitkeringen voor capaciteit (bemensing) van decentrale overheden voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. In bijlage 1 (onderaan dit document bijgevoegd) is deze regeling in detail toegelicht.
- b) Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed eerste en tweede tranche. Deze regeling vindt u in bijlage 2, eveneens onderaan dit document bijgevoegd.

Met klem wijzen wij u erop dat de aan deze regelingen gekoppelde rijksbudgetten niet vrij inzetbaar zijn, maar uitsluitend mogen worden ingezet ten behoeve van de doelstellingen zoals die door het Rijk in de regelingen zijn benoemd.

5. *Wat zijn de kosten voor energieopwekking uit duurzame bronnen (zoals wind en zon) per ton vermeden CO₂-uitstoot?*

Antwoord:

De bedragen die zijn geïnvesteerd voor de opwek van elektriciteit uit wind en zon zijn bij ons niet bekend. Het zijn immers private investeringen. In algemene zin kunnen wij wel stellen dat deze investeringen rendabel zijn en in een periode van vijf tot tien jaar kunnen worden terugverdiend.

6. *Welke economische voordelen worden verwacht (zoals nieuwe banen of besparingen op energiekosten) door de CO₂-reductiemaatregelen in Flevoland?*
7. *Kan het college dit in absolute getallen uitdrukken?*
8. *Waar baseert het college deze getallen op?*

Antwoord op vraag 6, 7 en 8:

In 2023 heeft Hogeschool Windesheim in samenwerking met TNO onderzocht hoe groot de arbeidsvraag is die ontstaat om de klimaatdoelen in Flevoland te realiseren. Het onderzoek¹ heeft zich daarbij beperkt tot de inzet die nodig is voor het isoleren van bedrijfspanden in Almere en Lelystad en voor het installeren van zonnepanelen op alle onbenutte daken van bedrijfspanden in Almere en Lelystad. Deze arbeidsvraag wordt geschat op 12 tot 18 fte per jaar. In het addendum van dit onderzoek is berekend dat er ruim 4800 fte nodig is om alle Flevolandse woningen te verduurzamen naar energielabel B. Wij verwachten dat de arbeidsvraag voor de gehele Flevolandse klimaatopgave beduidend hoger zal zijn, bijvoorbeeld voor het plaatsen van warmtepompen en zonnepanelen, het aanleggen en/of uitbreiden van de laadinfrastructuur en het uitbreiden van het elektriciteitsnet.

9. *Wat is het verschil in kosten en CO₂-reductie per inwoner tussen verschillende beleidsopties, zoals windenergie, zonne-energie of energie-efficiëntieprogramma's?*

Antwoord:

Zoals in het antwoord op vraag 5 is vermeld, kunnen wij de kosten van de genoemde beleidsopties niet berekenen omdat het om private investeringen gaat.

¹ Banen van de toekomst voor de klimaatopgave van Flevoland, juni 2023, Hogeschool Windesheim en TNO, rapportnummer TNO2023 R11219 | 060.48958/01.04.

10. *Hoeveel CO2-uitstoot zou er per inwoner worden verminderd zonder het provinciale klimaatbeleid, en welke extra kosten zouden dan gemaakt moeten worden om nationale of internationale klimaatafspraken te halen?*

Antwoord:

Zoals vermeld in ons antwoord op vraag 1, is er nog geen integraal provinciaal beleid vastgesteld.

11. *Op welke wetenschappelijke studies of modellen is de verwachte CO2-reductie van het klimaatbeleid gebaseerd?*
12. *Hoe worden de effecten van specifieke maatregelen, zoals windparken of zonne-energie-installaties, op CO2-uitstoot berekend?*

Antwoord op vraag 11 en 12:

Voor een inschatting van de behaalde en te verwachten afname van CO2-uitstoot dankzij de specifieke maatregelen maken het Rijk en de provincies gebruik van landelijke gestandaardiseerde en gevalideerde bronnen en kengetallen, zoals [de Klimaatmonitor van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland \(RVO\)](#) en de kengetallen van het Centraal Bureau voor de Statistiek ([CBS](#)) (waaronder CO2-emissiefactoren).

De Klimaatmonitor wordt door ons gebruikt om de vermeden CO2-uitstoot als gevolg van de opwek van hernieuwbare energie in Flevoland te bepalen. Hiervoor maakt de Klimaatmonitor weer gebruik van gegevens van het CBS, die zijn cijfers aanbiedt conform het Protocol Monitoring Hernieuwbare Energie (RVO.nl en CBS, 2022). Dit protocol is gebaseerd op de EU-richtlijn Hernieuwbare Energie (Renewable Energy Directive, RED). Deze richtlijn zorgt ervoor dat binnen de Europese Unie berekeningen over de CO2-uitstoot op een uniforme wijze worden uitgevoerd.

In aanvulling hierop verwijzen wij u naar de [PS-mededeling van 21 september 2021 met kenmerk #2841546](#) over het onderzoek van CE Delft waarin de effecten van mogelijke, lopende en geplande maatregelen voor de verduurzaming van mobiliteit zijn onderzocht.

13. *Welke discount rate wordt gehanteerd bij het berekenen van toekomstige kosten en baten, en hoe beïnvloedt dit de netto waarde van het klimaatbeleid?*
14. *Hoe worden verborgen of indirecte kosten (zoals infrastructuuraanpassingen voor elektrische voertuigen of netversterking voor windparken) meegenomen in de kostenanalyse?*
15. *Welke aannames worden gemaakt over de technologische ontwikkeling en de prijsdaling van hernieuwbare energiebronnen, en hoe gevoelig zijn de uitkomsten voor veranderingen in deze aannames?*
16. *Hoe betrouwbaar zijn de emissiemodellen die gebruikt worden om de CO2-reductie van maatregelen te voorspellen, en welke onzekerheidsmarges zijn daarbij betrokken?*
17. *Hoe wordt rekening gehouden met het zogenaamde "rebound effect", waarbij efficiëntieverbeteringen leiden tot extra consumptie en dus minder netto CO2-winst?*
18. *Zijn er scenarioanalyses uitgevoerd waarin verschillende toekomstontwikkelingen (bijv. economische groei, bevolkingsgroei, technologische innovatie) worden doorgerekend, en hoe robuust blijven de uitkomsten in deze scenario's?*

Antwoord op vraag 13 t/m 18:

De achtergronden van de berekeningsmethoden van de behaalde en verwachte emissiereductie van CO2 zijn beschikbaar op de websites van respectievelijk de [Klimaatmonitor](#) en het [CBS](#).

19. *Hoe wordt omgegaan met de ethische vraag of huidige investeringen in klimaatbeleid gerechtvaardigd zijn ten opzichte van hun impact op toekomstige generaties?*

Antwoord:

Het nationale en Europese klimaatbeleid vinden hun oorsprong in het [Akkoord van Parijs](#), waar is afgesproken dat de opwarming van de aarde maximaal 2°C en bij voorkeur niet hoger dan 1,5°C mag zijn. Deze doelstelling is vastgelegd om onze wereld ook voor toekomstige generaties leefbaar te houden. Onzes inziens is het gerechtvaardigd dat overheden, burgers en ondernemers investeren in maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen de komende decennia te verlagen. Het gaat immers niet alleen om onze eigen toekomst, maar ook om die van de generaties die na ons komen.

20. *Hoe worden publieke acceptatie en sociale rechtvaardigheid meegenomen in de besluitvorming rond grootschalige infrastructuurprojecten zoals windparken en zonneparken?*

Antwoord:

Als college hechten wij aan een zorgvuldig en weloverwogen ruimtegebruik dat maatschappelijk draagvlak heeft. Voor de aanleg van grootschalige projecten als windparken en zonneweides moeten daarom de hiervoor geldende procedures worden doorlopen, zoals die zijn vastgelegd in de [Elektriciteitswet 1998](#) (opvolger is de [Energiewet](#), in behandeling bij de Eerste Kamer) en de [Omgevingswet](#). Belanghebbenden wordt de mogelijkheid geboden hun zienswijzen kenbaar te maken. Dit betreft de instrumenten projectbesluit en omgevingsvergunning.

21. *Welke langetermijnrisico's zijn er verbonden aan het huidige klimaatbeleid als technologische of economische omstandigheden veranderen (bijv. energieprijzen, grondstoffenschaarste)?*
22. *Hoe worden de effecten van internationaal klimaatbeleid of economische ontwikkelingen (bijv. fluctuaties in CO₂-prijzen of handelsovereenkomsten) meegenomen in de regionale aanpak van Flevoland?*

Antwoord:

In de vragen 21, 22, 25 en 27 vraagt uw Statenfractie hoe wij in onze beleidsontwikkeling en in onze uitvoering om denken te gaan met langetermijnontwikkelingen, met niet-voorzien technologische of economische ontwikkelingen, prijsfluctuaties en/of met veranderend gedrag van burgers en ondernemers. Volledigheidshalve merken wij op dat deze vragen niet alleen betrekking hebben op het nog door ons te ontwikkelen klimaatbeleid, maar ook op andere provinciale beleidsopgaven.

In het algemeen geldt dat wij voor het realiseren van beleidsdoelen de beleidscyclus doorlopen, zoals die is omschreven in de '[Samenwerkingsafspraken tussen GS-PS Omgevingswet](#)' en waartoe besloten is in de Statenvergadering van 25 september 2024. De beleidscyclus, zoals hieronder weergegeven in figuur 1, biedt de mogelijkheid om het in programma's geformuleerde beleid tussentijds bij te sturen en in te spelen op nieuwe technologische of economische ontwikkelingen, veranderend gedrag van burgers en ondernemers en op gewijzigde inzichten. In lijn met de 'Samenwerkingsafspraken GS-PS Omgevingswet' zullen wij Provinciale Staten daarbij betrekken. Voor een nadere toelichting op de werking en achtergronden van de beleidscyclus verwijzen wij u naar genoemd besluit van Provinciale Staten.

Figuur 1: beleidscyclus

23. Op welke wetenschappelijke studies of modellen is de verwachte CO₂-reductie van het klimaatbeleid gebaseerd?
24. Hoe worden de effecten van specifieke maatregelen, zoals windparken of zonne-energie-installaties, op CO₂-uitstoot berekend?

Antwoord:

Voor de beantwoording van de vragen 23 en 24 verwijzen wij naar onze antwoorden op de vragen 11 en 12.

25. Hoe houdt de provincie rekening met onzekerheden in de berekeningen van CO₂-besparingen, bijvoorbeeld door veranderende technologieën of economische omstandigheden?

Antwoord:

Zie de beantwoording van vragen 21 en 22.

26. Zijn de CO₂-reductieprognoses gevalideerd door onafhankelijke experts of onderzoeksinstituten? Zo ja, welke?

Antwoord:

Zie de beantwoording van vragen 11 en 12.

27. Hoe wordt de invloed van gedragsveranderingen van inwoners en bedrijven meegenomen in de berekeningen van de verwachte CO₂-besparingen?

Antwoord:

Zie de beantwoording van vragen 21 en 22.

28. *Kan het college deze vragen voor de aankomende statenvergadering beantwoorden?*

Antwoord:

Wij hebben u via de uitstelbrief met kenmerk #3326179 geïnformeerd over de extra tijd die wij nodig hadden voor het beantwoorden van uw vragen.

29. *Kan het college deze vragen los van elkaar beantwoorden?*

Antwoord:

Ja, maar wij hebben ervoor gekozen de vragen in samenhang te beantwoorden.

30. *Kan het college van Gedeputeerde Staten, in lijn met artikel 169 van de Provinciewet, toezeggen dat, indien de gevraagde informatie over het klimaatbeleid van de provincie op dit moment niet volledig beschikbaar is, zij de benodigde stappen zal ondernemen om deze informatie zo spoedig mogelijk aan Provinciale Staten te verschaffen en daarbij aan te geven binnen welke termijn dit kan worden verwacht?*

Antwoord:

Wij achten de vragen hiermee afdoende te hebben beantwoord.

Bijlage 1

Tijdelijke regeling van de Minister voor Klimaat en Energie van 22 februari 2023, nr. WJZ/26115629, houdende regels over verlening van meerjarige specifieke uitkeringen voor capaciteit (bemensing) van decentrale overheden voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid

Beleidsdoelstelling

Het doel van deze meerjarige regeling is om de capaciteit (bemensing) te vergroten bij decentrale overheden voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. In de regeling is klimaat- en energiebeleid gedefinieerd als beleid gericht op het behalen van de doelstellingen genoemd in artikel 2, eerste en tweede lid, van de Klimaatwet. De middelen worden als een brede doeluitkering uitgekeerd. Dat wil zeggen dat gemeenten en provincies een ruime vrijheid hebben om de middelen te besteden, zo lang ze binnen de grenzen van de regeling blijven. De middelen zijn bedoeld om Nederlandse gemeenten en provincies in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. De meest efficiënte en effectieve manier om dit te doen, is als gemeenten en provincies hun ambtelijke capaciteit vergroten met ambtenaren die voor langere tijd in dienst worden genomen. Op die manier wordt namelijk expertise en ervaring in de organisatie opgebouwd. Gemeenten en provincies kunnen er echter ook voor kiezen externe capaciteit in te zetten.

Provincie Flevoland ontvangt van het Rijk een Specifieke Uitkering (SPUK) onder de regeling 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)' om hun klimaat- en energiebeleid te versterken. Deze financiële middelen worden gebruikt voor personele capaciteit (vaste formatie, projectaanstellingen, en externe inhuur) die nodig is om energie- en klimaatdoelen te realiseren. Daarnaast mogen maximaal 10% van de middelen worden besteed aan materiële kosten en inhuur van extern advies, zoals vastgelegd in de voorwaarden van de SPUK-regeling.

De verantwoording van de uitgaven van deze specifieke uitkering vindt jaarlijks plaats via het systeem van single information, single audit (SiSa). Hierbij moet de provincie rapporteren over de besteding van de middelen, en wordt door een externe accountant gecontroleerd of de gelden daadwerkelijk zijn gebruikt voor de beoogde klimaat- en energiedoelen. De uitkomsten van deze controle worden opgenomen als bijlage bij de Jaarstukken van de provincie.

Hieronder worden de bedragen weergegeven die de provincie per jaar ontvangt:

Jaar	Bedrag
2023	€ 704.162
2024	€ 703.657
2025	€ 1.001.394
Totaal	€ 2.409.213

Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd. De provincie mag de middelen vooruitschuiven voor uitgaven in de twee kalenderjaren volgend op het uitkeringsjaar.

Voor aanvullende informatie over de SPUK-regeling CDOKE verwijzen we u naar onderstaande links:

[Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid \(CDOKE\) \(rvo.nl\)](#)

[Staatscourant 2023, 6282 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

Bijlage 2

Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed eerste en tweede tranche

Maatschappelijke organisaties nemen het voortouw met het verduurzamen van hun gebouwen. Eigenaren van een beperkte hoeveelheid maatschappelijk vastgoed hebben vaak een gebrek aan kennis en menskracht om hun vastgoed te verduurzamen. Met de Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed kunnen provincies ondersteuning en begeleiding op maat bieden aan deze vastgoedeigenaren. Op 1 december 2020 heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) aan de provincie Flevoland een specifieke uitkering toegekend van € 1.882.420 voor het instellen van een provinciaal ontzorgingsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed.

De provincie Flevoland heeft in november 2022 een tweede Rijksbijdrage (SPUK) ontvangen om eigenaren van klein maatschappelijk vastgoed te helpen bij het verduurzamen van gebouwen die zij in eigendom hebben. Deze bijdrage is een aanvulling op de eerste tranche die de provincie in december 2020 ontving. Aanvullend op de eerste tranche kent de tweede tranche een aantal nieuwe doelgroepen (bijvoorbeeld scoutingverenigingen en kinderopvangorganisaties) en wordt de reikwijdte van de bestaande doelgroepen verruimd waardoor meer organisaties gebruik kunnen maken van het ontzorgingsprogramma.

Het doel van de regeling is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van gebouwen die zij in eigendom hebben. Met deze regeling kunnen provincies activiteiten uitvoeren die het volgende omvatten:

- a. het begeleiden van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van gebouwen die zij in eigendom hebben tot aan het moment van aanbesteding van de maatregelen ter verduurzaming van deze gebouwen;
- b. het delen van opgedane regionale kennis en ervaring met het Kennis en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed.
- c. het begeleiden van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het opstellen van portefeuilleuroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050.
- d. het begeleiden van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening.

De provincie ontvangt per jaar:

Jaar	Bedrag
2020	€ 1.882.420
<u>2022</u>	<u>€ 615.300</u>
Totaal	€ 2.497.720

De verantwoording van de uitgaven van deze specifieke uitkering vindt jaarlijks plaats via het systeem van single information, single audit (SiSa). Hierbij moet de provincie rapporteren over de besteding van de middelen, en wordt door een externe accountant gecontroleerd of de gelden daadwerkelijk zijn gebruikt voor de doelen. De uitkomsten van deze controle worden opgenomen als bijlage bij de Jaarstukken van de provincie

Voor aanvullende informatie over de SPUK-regeling Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed verwijzen we u naar onderstaande links:

[Ontzorgingsprogramma verduurzamen maatschappelijk vastgoed - Provincie Flevoland](#)

[Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed \(rvo.nl\)](#)

[wetten.nl - Regeling - Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed - BWBR0044146 \(overheid.nl\)](#)

[wetten.nl - Regeling - Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche - BWBR0047108 \(overheid.nl\)](#)